

Barankovics István (1906-1974)

Pedagógus házaspár első gyermekeként a Szabolcs vármegyei Polgáron született. 1925-ben az egri ciszterci gimnáziumban érettségizett, majd beiratkozott a Királyi Magyar Pázmány Péter Tudományegyetem jogi fakultására. (Tanulmányait később újságírói pályája miatt megszakította, csak 1944-ben szerzett államtudományi oklevelet.) 1928-ban megválasztották az Országos Magyar Katolikus Főiskolai Diákszövetség főtítkárának, majd 1928-tól a Bartha Miklós Társaságból kivált Wesselényi Reformklub vezetőségi tagja lett. A keresztény elkötelezettségű, szociális problémákra érzékeny reformnemzedék tagjaként szövetségesre talált Dessewffy Gyula grófban, a Deák Ferenc Társaság elnökében. Amikor Dessewffy 1937-ben elindította Az Ország Útja című államtudományi és nemzetpolitikai folyóiratát, társszerkesztőnek őt kérte fel. Emellett 1941-től a szintén Dessewffy főszerkesztésében megjelent Kis Újság segédszerkesztője és a politikai rovat vezetője, 1941-1943-ban az Esti Kis Újság szerkesztője volt. Az Ország Útja 1943. évi megszűnése után átvette a Magyar Nemzet főszerkesztését. Az itt megjelenő cikkeiben körvonalazódott először kereszténydemokrata szellemiségű politikai programja. A német megszállás miatt 1944 márciusától a Magyar Nemzet nem jelenhetett meg, a nyilas uralom idején maga is illegalitásba kényszerült. Ebben az időszakban alakult meg gróf Pálffy József elnökletével a Kereszténydemokrata Néppárt, amelynek 1945-től a főtitékára volt. 1945. áprilistól a párt – alkalmazkodva a politikai elvárásokhoz – Demokrata Néppártként (DNP) jelent meg a közéletben. Barankovics modern, programját a pápai szociális enciklikákra építő, nyugat-európai értelemben vett kereszténydemokrata párttá kívánta formálni a DNP-t, elismerte a köztársasági államformát, és figyelembe véve a kialakult helyzetet, fontosnak tartotta a kapcsolatok ápolását a Szovjetunióval. Felfogása miatt élesen szembekerült Mindszenty József esztergomi érsekkel és a támogatását élvező pártelnökkel. 1945 nyarára a párt két részre szakadt, s a Barankovics-féle szárny (miután a Pálffy-csoport indulását nem engedélyezték) az 1945. novemberi nemzetgyűlési választásokon (választási megállapodás alapján, az FKGP listáján) két mandátumot szerzett. Az 1947-es országgyűlési választásokból a visszaélések ellenére a DNP – az FKGP szétverése után a polgári erők bázisává válva – a második legnagyobb pártként került ki, a párt irányítójaként maga is ekkor jutott mandátumhoz. Egyben a DNP hetilapja, a Hazánk főszerkesztője. Kompromisszumkészsége ellenére sem sokáig tölthette be a felelős ellenzéki szerepét. A Dobi-kormány programja feletti vitában elmondott utolsó országgyűlési beszédében (1948. december) élesen támadta a tervgazdálkodás és kollektivizálás irányába mutató kormánypolitikát és a hatalom koncentrációját. 1949. januárban, miután pártja megtagadta a hamis vádak alapján letartóztatott Mindszenty bíboros elítélését, már nem vett részt a törvényhozás munkájában; a politikai nyomás hatására február 2-án nyilatkozatban bejelentette a párt megszűnését, és elmenekült az országból. Kezdetben Ausztriában élt, a salzburgi menekültügyi iroda vezetője volt. 1951-ben az Egyesült Államokban telepedett le. 1950-től a Magyar Nemzeti Bizottmány végrehajtó bizottsági tagja, 1951-től a vallás- és közoktatásügyi bizottság vezetője volt. 1949-től a Magyar Keresztény Népmozgalom tagja; 1954-ben kilépett a szervezetből, és híveiből újjászervezte a DNP-t. 1958-tól a Magyar Bizottság tagja. A New Yorkban alapított Kelet-európai Kereszténydemokrata Unió elnöke. Az 1960-as évekig vett részt az emigráció politikai életében. New Yorkban halt meg.